

תכנון תוכנית רב שנתית לקידום בטיחות ילדים בישראל

הצעה להחלטה

מחליטים,

לערוך מיפוי של מצב בטיחות הילדים בישראל, בהמשך למהלך של האיחוד האירופי וארגון הבריאות העולמי, בנושא בטיחות ילדים בישראל ולהציג בתוך שנה לממשלה תוכנית כוללת רב שנתית לקידום בטיחות ילדים בישראל.

לצורך תוכנית זו:

א. מטילים על מנכ"ל משרד הבריאות להקים צוות בכיר רב משרדי, בהובלת משרד הבריאות. הצוות יכלול נציגים מהמשרדים הבאים: בריאות, אוצר, בטחון פנים, חינוך, פנים, רווחה ושירותים חברתיים, תעשייה, מסחר ותעסוקה, תחבורה והתשתיות הלאומיות והבטיחות בדרכים. בנוסף למשרדים אלה ישתתפו בדיוני הוועדה, על פי הצורך, נציגים של משרד ראש הממשלה, משרד המשפטים, משרד הבינוי והשיכון, המשרד להגנת הסביבה, משרד התרבות והספורט, הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, משטרת ישראל, המוסד לביטוח לאומי ומרכז השלטון המקומי. ארגון 'בטרים' לבטיחות ילדים, יבצע מיפוי ותמיכה מקצועית וייעץ למשרדי הממשלה בגיבוש תוכניות עבודה מבוססות ידע ונתונים מתוקפים מהעולם וייקח חלק בריכוז עבודת הצוות.

ב. הצוות הרב משרדי, בתאום ובהסכמת משרד האוצר, יציג לממשלה תוך שנה דוח שיכלול:

- מיפוי מצב היפגעות ילדים ומדיניות בטיחות הילדים בישראל.
- מאגר מטרות ותוכניות עבודה רב שנתיות אפשריות, לכל אחד ממשרדי הממשלה הרלוונטיים, לרבות התייחסות ממוקדת לבטיחות ילדים בחברה הערבית, לבחינת הצורך בהקמת מערך לאומי לאיסוף נתוני היפגעות ילדים.
- היבטים רוחביים לאומיים ובין-משרדיים לקידום בטיחות ילדים, בתאום עם תוכניות העבודה המשרדיות.

ג. לצורך מימוש החלטה זו יקצה משרד האוצר, תקציב מיוחד בסך 1.9 מיליון ₪, לשנים 2012-2013, שיועבר למשרד הבריאות.

דברי הסבר

רקע כללי

ארגון הבריאות העולמי הכריז על היפגעות של ילדים כמגיפה. בישראל, כמו במדינות אחרות, תאונות הן הגורם העיקרי להיפגעות ולתמותה בקרב ילדים ובני-נוער ומהוות הגורם העיקרי לנכות ולאבדן שנות חיים פוטנציאליות. בעקבות התפתחות הרפואה והחיים המודרניים, יכולת הטיפול במחלות השתפרה לאין ערוך והשכיחות של מחלות רבות פחתה. כתוצאה מכך, התמותה עקב היפגעות צפויה לתפוס נתח גדול עוד יותר מתוך כלל התמותה, והיפגעות תיהפך לאחת הסיבות המובילות למוות בעולם (Peden, Oyegbite, Ozanne- Smith et al. 2008).

בישראל נהרגים מדי שנה בממוצע 144 ילדים עקב היפגעות, מתוכם 114 מהיפגעות בלתי מכוונות. בנוסף, כ- 24 אלף ילדים מתאשפזים וכ- 182 אלף ילדים פונים לחדרי מיון עקב היפגעות (איבנקובסקי מ., כסלו ש. 2011).

היפגעות הילדים מתאונות היא חלק מבעיה כללית, אך היא תמורה יותר בשל ההשלכות הקשות של פגיעה בילדים, הן ברמה הגופנית והן ברמה הכלכלית, וכמובן, ברמה הרגשית בסבל הרב שנגרם לכל משפחה שאחד מילדיה נפגע.

יישום תוכנית רב שנתית לבטיחות ילדים, יסייע בצמצום מקרי התמותה וההיפגעות מתאונות ותסייע להגן על המשאב היקר ביותר של מדינת ישראל - הילדים ובני הנוער.

מניעה היא הדרך – ספרות מחקרית וניסיון רב שנים מלמדים כי מרבית הפגיעות ניתנות למניעה. כך למשל, בשבדיה שיעור התמותה צומצם ב- 80%. גם בארה"ב, באנגליה ובאוסטרליה, הצליחו להפחית התמותה והפציעות הקשות באופן ניכר. צמצום היקף ההיפגעות והפחתת ההשלכות שלהם הם יעדים בני מימוש, שהשגתם תלויה בקידום המניעה והטיפול הרפואי. מדובר בהובלת שינוי שהינו בר ביצוע.

הצטרפות למהלכים גלובליים של ארגון הבריאות העולמי, יוניסף והאיחוד האירופי - מגמת היפגעות הילדים והצטרפות ידע בתחום, הביאו את ארגון הבריאות העולמי, את יוניסף ואת האיחוד האירופי, לצאת בקריאה למדינות לפעול לקידום בטיחות ילדים ולמניעת היפגעותם.

ועידת הבריאות העולמית של האומות המאוחדות אימצה לראשונה בתולדותיה במאי 2011 החלטה על מניעת היפגעות ילדים. ההחלטה מדרבנת את המדינות החברות בארגון, בין השאר, לפתח וליישם מדיניות ותוכנית פעולה רב-מערכתית תוך קביעת מטרות ריאליות למניעת היפגעות ילדים.

באיחוד האירופי קיימת יוזמה רחבת היקף שמטרתה לפתח ולהטמיע תוכניות ממשלתיות לקידום בטיחות ילדים ומניעת היפגעותם - The Child Safety Action Plan. את היוזמה מובילה הברית האירופית לבטיחות ילדים (ECSA) – European Child Safety Alliance,

באמצעות יוזמת TACTICS בה חברות יותר מ-30 מדינות, בהן ישראל. ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים, מייצג את משרד הבריאות ומדינת ישראל בארגון האירופי. ליוזמה זו שותפים יוניצף, ארגון הבריאות העולמי, ה- European Commission, ה- Health and Environmental Alliance (HEAL) ומוסדות מחקר שונים.

היוזמה האירופית מהווה מענה למחויבויות שאימצו הממשלות, לרבות: "תוכנית הפעולה למען בריאות הילד והסביבה באירופה" Child Health and Environment Action Plan for Europe - CHEAPE; החלטות EUR/RC53/R7 ו- EUR/RC55/R9 של "הוועדה האזורית למען אירופה - מטעם ארגון הבריאות העולמי" (WHO Regional Committee for Europe); והמלצות הוועדה האירופית הממונה על נושא מניעתן של פגיעות.

בטיחות הינה משאב ציבורי, המצוי באחריות משרדי ממשלה רבים. כיום עדיין אין כתובת אחת לנושא בטיחות הילדים בבית, במוסדות חינוך, בדרכים ובמרחב הציבורי, והאחריות מחולקת בין משרדי ממשלה וגורמים רבים. **על כן מוצע להטיל על מנכ"ל הבריאות, להקים צוות רב משרדי לגיבוש הצעות למתווה אסטרטגי לקידום בטיחות ילדים בישראל.**

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

הרציונל להשקעה של משאבים ולתכנון אסטרטגיה למניעת תאונות וניהול וקידום בטיחות ילדים מושתת על שיקולי עלות-תועלת - היכולת לחסוך בחיי אדם בעלויות נמוכות, ועל החשיבות שמדינות מייחסות לאיכות חיי תושביהן.

בצד הנזק הפיזי והרגשי הרב שנגרם כתוצאה מתמותה ופגיעה של ילדים, מדובר גם בבעיה כלכלית. פגיעות ילדים מהוות עול כלכלי על מגזרים רבים בחברה וביניהם ההורים, מעסיקי ההורים, חברות הביטוח וקופות החולים, והן גורמות לעלויות משקיות עקב אובדן הכנסה עתידי.

על פי הערכות ראשוניות, העלויות הכלכליות למערכות הבריאות והרווחה לבדן בגין היפגעויות ילדים מסתכמות בכ- 1,633,000,000 ₪ בשנה, עלויות המהוות 0.26% מהתוצר הלאומי הגולמי של ישראל (GNP). בנוסף, עלויות אובדן יצרנות (פרודוקטיביות) עשויות להעלות את הפגיעה בתוצר הלאומי הגולמי ל- 1.54% (גינצברג ג., 2008).

העלויות השנתיות הישירות של מערכת הבריאות הינן 270 מיליון ₪ בשנה. העלות לביקורי ילדים בחדרי המיון עקב טראומה בלבד, מגיעה לכ- 106 מיליון ₪, ובחמש השנים, 2000-2004 לכ- 515 מיליון ₪. העלות השנתית המוערכת לטיפול בילדים נפגעי הטראומה באשפוז כללי מגיעה ל- 134 מיליון ₪ והעלות המוערכת עבור אשפוז במחלקה כירורגית עולה על 161 מיליון ₪. בחישובים שנערכו בארה"ב נמצא כי ההוצאות הרפואיות הישירות הן רק מרכיב קטן, כ- 5% מכלל העלות של תאונות בילדים בגילאי 0-21 שנים, ו- 95% הן עלויות משקיות

תקציב

עלויות תכנון תוכנית לבטיחות ילדים הינן 1.9 מ"ח. העלויות יכללו את הוצאות שלב התכנון

הרב משרדי לרבות הכנת הרקע המקצועי, עבודת הוועדה הרב משרדית, מיפוי ותכנון ב- 7 משרדים שותפים, ו- 5 משרדים נוספים לרבות טיוטה משרדית, מיפוי מדיניות בטיחות ילדים בישראל, כתיבת דו"ח תוכנית לבטיחות ילדים ומתווה רב שנתי ליישומה.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

א. תידרש הקמת צוות עבודה רב-משרדי אשר יכלול בעלי תפקידים בכירים מהמשרדים הבאים: בריאות, אוצר, בטחון פנים, חינוך, פנים, רווחה ושירותים חברתיים, תמ"ת, תחבורה, ובנוסף לאלה ישתתפו בדיוני הוועדה, על פי הצורך, נציגים של משרד ראש הממשלה, משרד המשפטים, משרד הבינוי והשיכון, המשרד להגנת הסביבה, משרד התרבות והספורט, הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, משטרת ישראל, המוסד לביטוח לאומי ומרכז השלטון המקומי.

ב. העבודה תיערך הן על ידי ישיבות ועדה רב-משרדית המורכבת מהנציגים הללו וכן בעבודה פנים-משרדית בכל משרד ממשלתי, אותה יוביל נציג המשרד בוועדה הרב-משרדית מול בעלי תפקידים רלוונטיים במשרדו ובליוי יועץ מקצועי בבטיחות ילדים, מטעם ארגון 'בטרים' לבטיחות ילדים.

עם תום שנת התכנון יגיש משרד הבריאות דו"ח מפורט ותוכנית עבודה לאישור הממשלה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

משרד האוצר תומך בהצעה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

חלופות להצעת ההחלטה

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

ההערות שהועלו תוקנו, ולפיכך אין התנגדות עקרונית ו/או משפטית להצעת המחליטים.

מוגש על ידי ראש הממשלה ושר הבריאות

כ"ב בשבט התשע"ב
15 בפברואר 2012

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

משרד תברואות
Ministry Of Health
Jerusalem ירושלים

לשכת היועצת המשפטית
Office of the Legal Advisor

24 ינואר 2012
כ"ט בטבת, התשע"ב
סימוכין: 04800912

לכבוד
מזכירות הממשלה
משרד ראש הממשלה

שלום רב,

הנדון: חוות דעת נלווית להצעת "מחליטים" - התוכנית הלאומית לבטיחות ילדים

נושא:

תוכנית לאומית רב שנתית לקידום בטיחות ילדים בישראל

תמצית ההחלטה בהתייחס להיבטי המשפטיים

הקמת צוות רב משרדי ואיסוף מידע לשם מיפוי מצב בטיחות הילדים בישראל באמצעות ארגון "בטרים" לבטיחות ילדים, ותוך אימוץ יעד לאומי להפחתת שיעור תמותת ילדים בישראל מתאונות ב 35% עד שנת 2020, והפחתת שיעורי תמותת ילדים ערבים מפגיעות כך שיצטמצם בהשוואה לילדים יהודים ב 25% לפחות.

קשיים משפטיים ככל שישנם ודרכי פתרונם

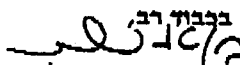
אין

עמדת היועצת המשפטית של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת אליהם

טיוטת ההצעה הופצה למשרדים הנוגעים בדבר ולא הועברו הערות מחותנות שהצריכו שינויים. לא התקבלה עמדת משרד ראש הממשלה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה

איני רואה מניעה לקבלת ההחלטה ע"י הממשלה, ונוסח ההחלטה המוצעת הוא על דעתי.

בכבוד רב,

עו"ד מירה היבנר הראל
היועצת המשפטית